

LIETUVIŲ KALBOS INSTITUTO KRONIKA

1996

1996 metų liepos mėnesį informacija apie Institutą paskleista pasauliniais kompiuterių tinklais. Ją galima rasti adresu:

<http://www.mch.mii.lt/more/lki/pradzia.htm>

Instituto kompiuterinio pašto adresas:

lki@ktl.mii.lt

Struktūra

Instituto direktorius iki 1996 m. gruodžio 15 d. – prof. habil. dr. *Zigmas Zinkevičius*. Direktoriaus pavaduotojai – dr. *Kazys Morkūnas* (mokslo reikalams) ir *Kęstutis Jurkūnas* (bendriesiems reikalams). Mokslinis sekretorius iki 1996 m. vasario 1 d. – *Irena Andriukaitienė*, nuo vasario 1 d. – dr. *Artūras Judžentis*.

1996 metais Institute veikė šeši skyriai: Žodynų (vadovas – doc. dr. *Vytautas Vitkauskas*), Gramatikos (vadovas – prof. habil. dr. *Vytautas Ambrazas*), Vardyno (vadovė – habil. dr. *Vitalija Maciejauskienė*), Terminologijos (vadovas – dr. *Kazys Gaivenis*), Kalbos istorijos ir dialektologijos (vadovas – dr. *Kazys Morkūnas*), Kalbos kultūros (vadovas – dr. *Pranas Kniūkšta*). Dirbo Leidybos grupė (vedėjos pareigas laikinai ėjo *Neda Marcinkienė*).

1996 metų pabaigoje Institute dirbo 125 darbuotojai, iš jų 94 mokslo darbuotojai, 34 mokslininkai (2 habilituoti daktarai profesoriai, 6 habilituoti daktarai, 4 daktarai docentai, 23 daktarai).

Į jungtinę Instituto ir Vytauto Didžiojo universiteto doktorantūrą įstojo *Ramutė Bingelienė*, *Asta Kupčinskaitė*, *Vilija Lazauskaitė*, *Evija Lipartė* ir *Vilija Sakalauskienė*.

Pagrindinės veiklos kryptys

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 03 21 nutarimu Nr. 399 *Dėl valstybinių mokslo institutų sąrašo* nustatytos tokios pagrindinės Instituto veiklos kryptys:

lietuvių kalbos leksikologijos, gramatinės sandaros, tarmių, vardyno tyrinėjimai, terminijos kūrimas;

lietuvių kalbos istorijos ir kalbų ryšių tyrinėjimai, dabartinės lietuvių kalbos funkcionavimo visuomenėje tyrimai ir normalizacija.

Svarbiausi Instituto tarybos sprendimai

Vasario 20 d. aptarti Instituto mokslinio darbo 1995 metais rezultatai ir 1996 metų planai; patvirtintas spausdinti *Kalbos kultūros* 68 sąsiuvinis; apsvarstyta

užsienio mokslininkų teisė naudotis kompiuteriniu *Dabartinės lietuvių kalbos žodyno* variantu ir patvirtinta licencijos juo naudotis sutartis; Instituto moksliniu sekretoriumi patvirtintas dr. Artūras Judžentis; priimtas habil. dr. Vitalijos Maciejauskienės prašymas atleisti ją iš VDU ir LKI humanitarinių mokslų srities kalbotyros krypties doktorantūros ir habilitacijos komisijos pirmininkės pareigų, šios komisijos pirmininku išrinktas habil. dr. Algirdas Sabaliauskas.

Kovo 22 d. svarstyta 1995 metais priimtų VDU ir LKI doktorantų darbo organizavimas; aptartas Lietuvos Respublikos mokslo laipsnių ir pedagoginių mokslo vardų sistemos bendrųjų nuostatų projektas.

Balandžio 16 d. aptarti tarptautinės Instituto ekspertizės rezultatai; pakoreguota Danutės Sabaliauskaitės doktorantūros studijų komiteto sudėtis.

Gegužės 23 d. patvirtinti spausdinti *Lietuvių kalbos žodyno* 18 tomas, *Lietuvių kalbotyros klausimų* 36 tomas ir Vytauto Vitkausko *Gyvosios kalbos faktų „Lietuvių kalbos žodynui“ rinkimo programa*; nustatyti kalbotyros darbų tekstų rinkimo ir maketavimo įkainiai; į VDU Senatą Instituto atstovu pasiūlytas prof. habil. dr. Zigmas Zinkevičius; aptarti susitikimo su UNESCO vadovais ir priėmimo į doktorantūrą 1996 metais reikalai.

Liepos 3 d. sudaryta priėmimo į VDU ir LKI humanitarinių mokslų srities kalbotyros krypties doktorantūrą 1996 metais komisija; tartasi dėl Instituto Antakalnio rūmų apsaugos; informuota apie Instituto dalyvavimą projekte *Mokslo ir studijų institucijos pasaulio kompiuterių tinkluose*.

Rugsėjo 24 d. patvirtinta 1996 metais priimtų Instituto doktorantų Ramutės Bingelienės, Astos Kupčinskaitės, Vilijos Lazauskaitės, Evijos Lipartės, Vilijos Sakalauskienės doktorantūros studijų komitetų sudėtis, pritarta VDU doktorantų Raimondos Adamonytės, Birutės Briaukienės, Sigitos Jankauskaitės, Jovitos Liutkutės doktorantūros studijų komitetų sudėčiai, pakoreguota doktorantės Audros Zavadzkaitės doktorantūros studijų komiteto sudėtis, pritarta VDU doktoranto Gailiaus Laukagalio doktorantūros studijų komiteto pakoregavimui ir naujai jo sudėčiai; pasiūlytos Instituto atstovų į Studijų kokybės vertinimo centro Ekspertų komisijos rezervą kandidatūros.

Spalio 15 d. nutarta teikti: Lietuvos Respublikos mokslo premijų konkursui – *Lietuvių kalbos žodyno* 7–16 tomus bei jų autorius ir redaktorius dr. Ireną Ermanytę, dr. Sofiją Kėzytę, dr. Joną Paulauską, dr. Kazį Ulvydą (po mirties), doc. dr. Vytautą Vitkauską, dr. Klementiną Vosylytę, Angelę Vilutytę-Rimševičienę, dr. Kazimierą Pakalką; Valstybės mokslo stipendijai – dr. Ritos Miliūnaitės kandidatūrą; Jaunųjų mokslininkų mokslinių darbų konkursui – dr. Danutės Marijos Liutkevičienės darbą; Aukščiausiojo laipsnio valstybės mokslo stipendijai – habil. dr. Algirdo Sabaliausko kandidatūrą; Martyno Mažvydo premijai – prof. Jocheno Dieterio Rangės mokslo darbus. Patvirtinta Lenkijos mokslų akademijos Slavistikos instituto (Varšuva) ir Lietuvių kalbos instituto mokslinio bendradarbiavimo sutartis bei Sankt Peterburgo valstybinio universiteto Filologijos fakulteto ir Lietuvių kalbos instituto mokslinio bendradarbiavimo sutarties projektas.

Gruodžio 30 d. Instituto direktoriumi nuo 1997 m. sausio 2 d. išrinktas habil. dr. Algirdas Sabaliauskas; patvirtinti spaudai: *Lietuvių kalbotyros klausimai* t. 37, *Terminologija* [Sąs.] 3, *Lietuvių kalbos tarmių ir jų sąveikos tyrimo programa. Sociolingvistika*.

Leidyba

Dabartinės lietuvių kalbos gramatika = A Grammar of Modern Lithuanian / V. Ambrazas, K. Garšva, A. Girdenis, E. Jakaitienė, P. Kniūkšta, S. Krinickaitė, V. Labutis, A. Laigonaitė, E. Oginskienė, J. Pikčilingis, A. Ružė, N. Sližienė, K. Ulvydas, V. Urbutis, A. Valeckienė, E. Valiulytė; Red. V. Ambrazas. – V.: Mokslo ir enciklopedijų l-kla. – 1996 – 2-asis pataisytas leidimas – 743 p.: schem. – 3000 egz.

Daukantas S. *Didysis lenkų – lietuvių kalbų žodynas*. T. 3: r – ž / Parengė G. Subačius. Santraukos lenkų ir anglų k. – V.: Mokslo ir enciklopedijų l-kla. – 1996. – 384 p. – 1000 egz.

Jono Jablonskio konferencija: Ties kalbos kultūros ir stilistikos riba. (Pranešimų tezės. Vilnius, 1996 m. spalio 4 d.) / Red. P. Kniūkšta; Spaudai rengė D. Vainauskienė. – V.: Lietuvių k. inst. – 1996. – 22 p. – 150 egz.

Kalbos kultūra. [Sąs.] 68 / Red. kolegija: V. Ambrazas, K. Gaivenis, P. Kniūkšta (ats. red.), V. Maciejauskienė, R. Miliūnaitė, G. Naktinienė, A. Pupkis, K. Ulvydas; Sąsiuvinį sudarė ir spaudai rengė A. Bataitytė. V.: Lietuvių k. inst. – 1996. – 122 p. – 1500 egz.

Lietuvių kalba: tyrėjai ir tyrimai. Pirmosios lietuviškos knygos – Martyno Mažvydo Katekizmo – 450 metų sukakčiai paminėti konferencijos pranešimų tezės. 1996 m. spalio 23–24 d. / Org. komisija: D. Mikulėnienė, K. Morkūnas, A. Sabaliauskas. – V.: Lietuvių k. inst. – 1996. – 39 p. – 200 egz.

Lietuvių kalbos tarmių ir jų sąveikos tyrimo programa. Kirčiavimas / Sudarė: D. Mikulėnienė, B. Stundžia; Ats. red. K. Morkūnas. – V.: Lietuvių k. inst. – 1996. – 91 p. – 300 egz.

Lietuvių kalbos žodynas. T. 17: *Tūlė – valgus* / Vyr. red. V. Vitkauskas; Red. kolegija: I. Ermanytė, G. Naktinienė, J. Paulauskas, Z. Šimėnaitė, V. Vitkauskas. – V.: Mokslo ir enciklopedijų l-kla. – 1996 – 1079 p. – 5000 egz.

Lietuvių kalbotyros klausimai. T. 36: *Lietuvių kalba: tyrėjai ir tyrimai* / Tomą sudarė: D. Mikulėnienė, K. Morkūnas, A. Sabaliauskas; Red. kolegija: V. Ambrazas (ats. red. pav.), V. Maciejauskienė, D. Mikulėnienė, K. Morkūnas (ats. red.), G. Naktinienė, B. Stundžia, Z. Zinkevičius. – V.: Lietuvių k. inst. – 1996. – 246 p. – 700 egz.

Sabaliauskaitė D. M. *Lietuvių kalbos drabužių pavadinimai*. Humanitarinių mokslų kalbotyros krypties daktaro disertacijos santrauka. – V., 1996. – 11 p. – 100 egz.

Terminologija [Sąs.] 3 / Red. kolegija: A. Buračas, K. Gaivenis (ats. red.), A.

Kaulakienė, J. Klimavičius (ats. red. pav.) A. Smilgevičius. – V.: Lietuvių k. inst. – 1996. – 119 p. – 500 egz.

Vaičiulytė-Romančuk O. *Tikriniai vardai Gervėčių apylinkių tarmėje* / Ats. red. E. Valiulytė. Santrauka anglų k. – V.: Lietuvių k. inst. – 1996. – 160 p. – 700 egz.

Vanagas A. *Lietuvos miestų vardai* / Parengė ir pratarmę parašė V. Maciejauskienė. Santrauka vok. k. – V.: Mokslo ir enciklopedijų l-kla. – 1996. – 322 p. – 3000 egz.

Vitkauskas V. *Gyvosios kalbos faktų „Lietuvių kalbos žodynui“ rinkimo programa* / Redagavo ir orientaciniais klausimais papildė I. Ermanytė. – V.: – 1996 – 56 p. – 1000 egz..

Zinkevičius Z. *The History of the Lithuanian Language*. With a Foreward by W. R. Schmalstieg. – V.: Mokslo ir enciklopedijų l-kla. – 1996. – 333 p. – 1000 egz.

Prestižinių ir kitų svarbiausiųjų Instituto darbų leidybai 1996 m. lėšų skyrė Švietimo ir mokslo ministerija bei Valstybinė lietuvių kalbos komisija iš Valstybinės kalbos vartojimo ir ugdymo programos.

Dalyvavimas spaudoje

Paskelbta 63,5 moksliniai straipsniai (iš jų 9 – užsienio leidiniuose), išspausdintos 43,33 konferencijų tezės (iš jų 23,33 – tarptautinių konferencijų).

Mokslinės ekspedicijos

Žodynų skyrius liepos 1–14 d. surengė ekspediciją Molėtų rajono Alantos apylinkėse. Ekspedicijai vadovavo Zita Šimėnaitė, dalyvavo Angelė Kaulakienė, Ritutė Petrokienė, Klementina Vosyltė. Kalbininkėms talkino Alantos vidurinės mokyklos mokytoja G. Jakučionienė ir aukštųjų mokyklų studentės. Ekspedicijos metu užrašyta 24 valandos tarmės tekstų, Lietuvių kalbos žodyno kartotekai atiduota 2000 leksikografinių kartotekos vienetų.

Kalbos istorijos ir dialektologijos skyrius surengė tris ekspedicijas:

birželio 27 – liepos 5 d. į Skuodo rajono Ylakių apylinkes važiavo Vita Pranskūnaitė (vadovė), Ona Aleknavičienė, Rima Bacevičiūtė, Ričardas Petkevičius, Nijolė Tuomienė ir Edmundas Trumpa;

liepos 8–19 d. Utenos rajono Balčių apylinkėse medžiagą rinko Laima Grumadienė (vadovė), Ričardas Petkevičius, Vita Pranskūnaitė, Irena Raišutienė, Nijolė Tuomienė, Aloyzas Vidugiris ir Vilniaus pedagoginio universiteto studentai;

liepos 23–31 d. Ukmergės rajono Taujėnų apylinkėse tarmę tyrė Edmundas Trumpa (vadovas), Daiva Atkočaitytė, Rima Bacevičiūtė, Asta Leskauskaitė, Vita Pranskūnaitė, Audra Zavadzkaitė ir Vytauto Didžiojo universiteto studentai.

Tarmių medžiaga taip pat rinkta iš Linkmenų (Vytautas Kardelis) ir Pelesos (Edmundas Trumpa) šnektų.

Pagal įvairias anketas ir programas (Tarmių ir jų sąveikos tyrimo, Kalbos faktų rinkimo, Europos kalbų atlaso) iš viso skyriaus užrašyta apie 7000 vienetų tarminių duomenų, į magnetofono kasetes įrašyta apie 70 valandų trukmės tekstų.

Konferencijos, seminarai

Sausio 26–27 d. Vilniuje, Mokytojų namuose, surengtoje konferencijoje *Etninė kultūra atkurtoje Lietuvos Respublikoje: pakilimas ar nuosmukis?* pranešimus skaitė Jonas Klimavičius (*Kaip stabilizuojasi kalba*) ir Vytautas Vitkauskas (*Tarmių galutinio nykimo rezultatai*).

Vasario 5–7 d. vykusioje 31-ojoje Lietuvos nacionalinėje fizikos konferencijoje Angelė Kaulakienė skaitė pranešimą *Fizikos terminijos raidos ypatybės*.

Vasario 19 d. Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje įvykusiame Augusto Schleicherio minėjime apie žymiojo kalbininko gyvenimą ir darbą papasakojo Algirdas Sabaliauskas.

Vasario 22 d. Latvių kalbos instituto mokslinėje konferencijoje *Kalbos statika ir dinamika*, skirtoje akademiko Jānio Endzelīno 123-iesioms gimimo metinėms, pranešimus skaitė Saulius Ambrazas (*Dėl baltų kalbų vedinių su priesaga *-mo- darybos raidos*) ir Ričardas Petkevičius (*Dėl lietuvių ir latvių kalbų tos pačios reikšmės daiktavardžių*).

Kovo 28 d. Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje surengtuose Mažvydo skaitymuose pranešimus skaitė Juozas Karaciejus (*Wolffenbüttelio postilė Mažosios Lietuvos lietuviškųjų raštų kontekste*) ir Artūras Judžentis (*Martyno Mažvydo raštų kalbos tyrimai: būklė ir uždaviniai*).

Balandžio 18 d. Vilniaus m. savivaldybėje Instituto Kalbos kultūros skyrius surengė seminarą *Svetimybės kalbininkų ir kalbos vartotojų akimis*. Jame apie trūkstamų žodžių ieškojimą ir ieškotojus kalbėjo Jonas Klimavičius, Danguolė Mikulėnienė apžvelgė žodžių tvarkybą ir visuomenės pataisas, Pranas Kniūkšta aptarė požiūrį į svetimybės ir kvietė bijoti ne skolinio, o svetimos dvasios. Specialiai šiam renginiui Jurga Girčienė ir Loreta Vaicekauskienė parengė lankstinuką *Svetimybės ir jų pakaitai*.

Balandžio 22 d. Kaune, Maironio lietuvių literatūros muziejaus surengtoje konferencijoje *Maironio „Jaunoji Lietuva“ mokykloje* Vytautas Vitkauskas skaitė pranešimą „*Jaunosios Lietuvos*“ kalbos ir idėjų brangumas.

Balandžio 25 d. Rezeknėje vykusiame seminare *Latgaliešu literatūras un literārās (rakstu) valodas izpētes problēmas* Vidmantas Kuprevičius skaitė pranešimą *Dėl latvių kalbos žodžių rankraštiniame XIX a. I pusės lietuvių rytiečių – lenkų kalbų nežinomo autoriaus žodyno registre*.

Balandžio 25–26 d. Valstybinės lietuvių kalbos komisijos prie Lietuvos Respublikos Seimo surengtame seminare *Kalbos tvarkyba: teorinės ir praktinės problemos* pranešimus skaitė Laima Grumadienė (*Kalbos tvarkybos sėkmės laidas – ryšys su visuomene*), Pranas Kniūkšta (*Apie kalbos tvarkybos strategi-*

ją), Danguolė Mikulėnienė (*Kalbos tvarkyba: norminimas ir administravimas*), Loreta Vaicekauskienė (*Kalba ir prestižas*) ir Vytautas Vitkauskas (*Kaip tvarkytina mūsų bendrinė kalba*).

Gegužės 3 d. Vilniaus miesto savivaldybės surengtoje sueigoje *Svetimas žodis kaip svetima kepurė* apie mažą tautą su dideliu žodynu kalbėjo Vytautas Vitkauskas, apie lietuviškų žodžių baimę Vilniaus viešuosiuose užrašuose pasakojo Pranas Kniūkšta.

Gegužės 3–4 d. Klaipėdos universiteto Baltistikos centro surengtoje tarptautinėje konferencijoje *Vakarų baltų kalbos ir kultūros relikvai* Aloyzas Vidugiris skaitė pranešimą *Iš Zietelos ir pietų aukštaičių leksikos sąsajų*.

Gegužės 6 d. Rygoje vykusiame JT Baltijos skyriaus ekspertų grupės pasitarime dėl geografinių vardų standartizacijos dalyvavo ir pranešimą skaitė Marytė Razmukaitė ir Vidas Garliauskas.

Gegužės 7 d. Mokslininkų rūmų surengtoje diskusijoje *Gimtoji kalba: rūpesčiai dėl jos likimo* dalyvavo Danguolė Mikulėnienė, Aloyzas Vidugiris ir Zigmas Zinkevičius.

Gegužės 18–25 d. Göteborgo (Švedija) universitete vykusiame seminare pranešimą *Baltų kalbų žodžių darybos kategorijos istoriniu požiūriu* skaitė Saulius Ambrazas.

Birželio 4 d. Kauno technologijos universiteto Humanitarinių mokslų instituto surengtoje konferencijoje *Kultūra ir visuomenė* pranešimus skaitė Kazys Gaivenis ir Angelė Kaulakienė (*Ekstralingvistiniai terminų norminimo principai*) ir Stasys Keinys (*Lietuvių kalba XXI a. priešaušryje*).

Birželio 7 d. Kauno Verdenės klubo surengtoje konferencijoje *Tauta ir kalba* pranešimus skaitė Kazys Garšva (*Lietuvių kalbos reikalai valstybės pakraščiuose*) ir Zigmas Zinkevičius (*Vilnius – pasaulio baltistų centras*).

Liepos 4–6 d. vykusioje Pasaulio lituanistų bendrijos konferencijoje *Lituanistika XXI amžiaus išvakarėse: tyrinėjimų prioritetai, metodai ir naujovės* pranešimus skaitė Zigmas Zinkevičius (*Dėl istorinės lituanistikos tyrimo prioritetų*) ir Aloyzas Vidugiris (*Lietuvių kalbos tarmių reikšmė ir perspektyvos*).

Rugsėjo 20–21 d. Latvių kalbos institute (Ryga) vykusiame *Europos kalbų atlaso* vyriausiosios redakcijos pasitarime dalyvavo Kazys Morkūnas. Pasitarimo dalyviams jis perskaitė pranešimą *Apie lingvistinės geografijos darbus Lietuvoje*.

Spalio 4 d. Marijampolėje Kalbos kultūros skyriaus ir Vilniaus universiteto Lietuvių kalbos katedros surengtoje Jono Jablonskio konferencijoje *Ties kalbos kultūros ir stilistikos riba* pranešimus skaitė Laima Grumadienė (*Tarmės elementai bendrinėje kalboje*), Asta Kupčinskaitė (*Nelietuviškų kalbos elementų (dėmenų) vartojimo polinkiai*) ir Pranas Kniūkšta (*Kanceliarinių stampų plitimas ir platinimas*).

Spalio 22 d. Rygoje vykusioje konferencijoje *Nacionālā terminologija: vēsture, tagotne un perspektīvas* Albina Aukšoriūtė, Kazys Gaivenis ir Angelė Kaulakie-

nė skaitė bendrą pranešimą *Keletas minčių apie lietuviškus terminų standartus*.

Spalio 23–24 d. Instituto Kalbos istorijos ir dialektologijos skyriaus surengtoje tarptautinėje konferencijoje *Lietuvių kalba: tyrėjai ir tyrimai (pirmosios lietuviškos knygos – Martyno Mažvydo Katekizmo – 450 metų sukakčiai paminėti)* pranešimus skaitė Ona Aleknavičienė (*Jono Bretkūno Postilės leksikos tyrimo problemos*), Saulius Ambrazas (*Dėl ypatybės turėtojų pavadinimų su priesaga -(i)ūnas kilmės*), Irena Andriukaitienė (*Spalvų pavadinimai XVI–XVII a. lietuvių raštijos paminkluose*), Daiva Atkočaitytė (*Eržvilko šnektos priegaidžių distribucija dvigarsiuose*), Rima Bacevičiūtė (*Dėl priebalsių [l] ir [l'] tarimo*), Nijolė Čepienė (*Karaliaučiaus archyviniai dokumentai*), Kazimieras Gavenis, Valentinas Černiauskas ir Vida Žilinskienė (*Lietuvių kalbos terminų bankas*), Kazimieras Garšva (*Pietryčių Latvijos lietuvių šnektų fonetika*), Jolanta Gelumbeckaitė (*Vulgatos prielinksnių konstrukcijų santykis su iliatyvu J. Bretkūno Evangelijos pagal Luką vertime*), Elena Grinaveckienė (*Lietuviškos kilmės frazeologizmai baltarusių šnektose*), Laima Grumadienė (*XVIII a. vidurio Žaslių parapijos gyventojų pavardės*), Juozas Karaciejus (*Kada buvo išleista pirmoji lietuviška knyga*), Gina Kavaliūnaitė (*S. B. Chylinkio Biblija ir jos vertimo šaltinio problema*), Pranas Kniūkšta (*Apie įvardžio tamsta daiktavardėjimą*), Vilija Lazauskaitė (*Dėl bevardės giminės būdvardžių šakninio kirčiavimo*), Asta Leskauskaitė (*Priebalsių t', d' ir k', g' mišimas pietų aukštaičių ir rytų aukštaičių vilniškių tarmėse*), Evija Lipartė (*Dėl kai kurių prieveiksminių ir lokatyvinių konstrukcijų S. Daukanto raštuose*), Milda Lučinskienė (*Kai kurie leksikos skirtumai J. Jaknavičiaus 1647 m. ir 1705 m. evangelijose*), Danguolė Mikulėnienė (*Dėl prijungiamųjų jungtukų kad ir ka santykio*), Kazys Morkūnas (*Iš M. Mažvydo raštų ir D. Kleino gramatikų veiksmazodžio morfologijos*), Alma Ragauskaitė (*XVI a. Žemaitijos valstiečių dvikamieniai asmenvardžiai*), Nijolė Tuomienė (*Kodų kaita dvikalbėje aplinkoje*), Edmundas Trumpa (*Kai kurios fonemos /a/ ypatybės Pelesos šnektose*), Aloyzas Vidugiris (*Zanavykai – žemaičių ar sūduvių palikuonys?*), Vytautas Zinkevičius (*Senujų lietuviškų raštų tyrinėjimo kompiuterizavimas*), Zigmas Zinkevičius (*Pirmoji lietuviška knyga ir mūsų rašomosios kalbos ištakos*). Be to, konferencijoje pranešimus skaitė Anatolij Nepokupnyj iš Kijevo (*К проблемам дифференциации славизмов М. Маждасас*), Ilga Jansone (*Vārda cilme un tā semantiskā motivācija (latv. piedurkne)*) ir Anna Stafecka iš Rygos (*Izlokšņu īpatnības garīgo dziesmu krājumā „Dzismies Swatas...“ (1801)*), Lietuvos aukštųjų mokyklų dėstytojai, doktorantai ir kiti lituanistai.

Lapkričio 6 d. Vilniaus universiteto Baltų filologijos katedros surengtoje Kazimiero Būgos konferencijoje pranešimus skaitė Laimutis Bilkis (*Dėl kai kurių senųjų helonimų kilmės bei darybos*), Jonas Klimavičius (*Apidémė*), Vitalija Maciejauskienė (*Dėl lietuvių pavardžių (asmenvardžių) klasifikacijos*) ir Zigmas Zinkevičius (*Kuršių, kuršininkų, naujoji kuršių ar nerijos kuršių kalba?*).

Gruodžio 21 d. Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto surengtoje konferencijoje, skirtoje Lauryno Ivinskio kalendorių 150-mečiui, pranešimus skaitė Albina Aukšoriūtė (*L. Ivinskio Prigimtuomenė. Sistematikos kategorijų pavadinimai*) ir Vytautas Vitkauskas (*Leksikos pasirinkimas spaudai (pagal L. Ivinskio raštus)*).

Stažuotės, komandiruotės

Balandžio 30 – gegužės 25 d. habil. dr. *Simas Karaliūnas* stažavosi Lenkijos mokslų akademijos Slavistikos institute. Varšuvos bibliotekose jis rinko medžiagą ir skaitė literatūrą baltų-slavų etimologijos ir slavų genčių etnonimų kilmės bei raidos klausimais.

Birželio 24 – liepos 2 d. Vatnahalsene (Norvegija) vykusioje Šiaurės kraštų vasaros mokykloje, skirtoje laiko ir veiklos klausimams (Nordic summer school on tense and aspect), dalyvavo ir pranešimą apie laiką bei veiklą dabartinės lietuvių kalbos sudėtinuose prijungiamuosiuose laiko sakiniuose (*Tense and aspect in temporal complex sentences in modern Lithuanian*) skaitė doktorantė *Jūratė Pajėdienė*.

Rugpjūčio 18 – rugsėjo 1 d. doktorantė *Gina Kavaliūnaitė* stažavosi Antverpene (Belgija). Vasaros mokykloje ji mokėsi dabartinės olandų kalbos, bibliotekose rinko medžiagą apie olandiškus Biblijos vertimus.

Rugsėjo 3 – gruodžio 31 d. Institute stažavosi Vilniaus pedagoginio universiteto profesorius *Vincentas Drotvinas*. Stažuotei vadovavo habil. dr. Algirdas Sabaliauskas.

Rugsėjo 4 – gruodžio 24 d. Suomijos kalbų institute stažavosi habil. dr. *Simas Karaliūnas*. Helsinkio bibliotekose jis studijavo indoeuropiečių ir finų-ugrų kalbotyros literatūrą, rinko medžiagą savo moksliniam darbui.

Lapkričio 24 – gruodžio 22 d. Olandijoje stažavosi doktorantė *Gina Kavaliūnaitė*. Amsterdame ir kituose miestuose ji domėjosi S. B. Chylinskio Biblijos vertimo šaltiniais, Institutui išrūpino faksimilinį pagrindinio jų – *Statenbijbel* – leidimą.

Gruodžio 8–13 d. Lenkijos mokslų akademijos Slavistikos institute Varšuvoje stažavosi doktorantė *Milda Lučinskienė*. Varšuvos bibliotekose ji rinko medžiagą disertacijai.

Instituto svečiai

Kovo 27 – balandžio 3 d. ir spalio 22–30 d. Institute viešėjo ir savo darbams lietuvių kalbos duomenis rinko Ukrainos MA A. Potebnios kalbotyros instituto (Kijevas) skyriaus vadovas profesorius *Anatolij Nepokupnyj*. Konferencijoje *Lietuvių kalba: tyrėjai ir tyrimai* svečias perskaitė pranešimą.

Balandžio 12–17 d. Institute lankėsi Valstybinio Sankt Peterburgo universi-

teto Filologijos fakulteto Bendrosios kalbotyros katedros aspirantas *Aleksej Andronov*.

Gegužės 22 d. Upsalos (Švedija) universiteto profesorius *Lars-Gunar Larsson* Vilniaus universiteto Slavų filologijos katedroje skaitė pranešimą *The influence of Baltic languages on Baltic Finnic languages*. Pranešimo klausėsi ir Instituto darbuotojai. Gegužės 23 d. svečias lankėsi Institute. Su juo susitiko Instituto direktorius *Zigmas Zinkevičius*, *Kazys Morkūnas*, *Algirdas Sabaliauskas*.

Birželio 14 d. Institute lankėsi italų baltistas *Pietro Umberto Dini*.

Liepos 11 d. LKI ir LLTI lankėsi, Instituto su lituanistikos fondais statybas apžiūrėjo LR Prezidentas *Algirdas Brazauskas*, Prezidento patarėjai *Romas Gudaitis*, *Arvydas Matulionis*, Prezidento kanceliarijos vadovas *Andrius Meškauskas*.

Liepos 18 d. lankėsi *Björn Wiemer* iš Vokietijos Konstanzo universiteto.

Rugsėjo 13 d. Institute lankėsi Rusijos MA Kalbotyros instituto profesorai *Georgij Klimov* ir *Džoja Edelman*.

Rugsėjo 14–16 d. viešėjo lituanistikos problemomis besidomintis filosofas iš Olandijos *Derk Boonstra*.

Spalio 23 d. Institute lankėsi ir konferencijoje *Lietuvių kalba: tyrėjai ir tyrimai* pranešimus perskaitė viešnios iš Latvių kalbos instituto (Ryga) *Ilga Jansone* ir *Anna Stafecka*.

Žmonės ir datos

Sausio 20 d. habil. dr. *Simui Karaliūnui* sukako 60 metų.

Vasario 15 d. akademikas *Kazys Ulvydas* apdovanotas Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino trečiojo laipsnio ordinu.

Vasario 16 d. Latvijos mokslų akademijos užsienio nariai *Zigmas Zinkevičius* ir *Algirdas Sabaliauskas* kartu su Lietuvos mokslų akademijos Humanitarnių ir socialinių mokslų skyriaus pirmininku akademiku *Algirdu Gaižučiu* dalyvavo Latvijos MA visuotiniame susirinkime, skirtame šios mokslo įstaigos penkiasdešimtmečiui paminėti. Iškilmių metu Latvijos MA Prezidentas *Tāls Millers Zigmui Zinkevičiui* įteikė Latvijos MA užsienio nario diplomą.

Kovo 8 d. Mokslų akademijoje prof. habil. dr. *Zigmui Zinkevičiui* už knygą *Lietuvių kalbos istorija* įteikta 1995 m. Lietuvos Respublikos mokslo premija ir laureato diplomai.

Kovo 19 d. Mokslų akademijoje įvyko susitikimas su 1995 m. Lietuvos Respublikos mokslo premijos laureatu akademiku *Zigmu Zinkevičiumi*. Pranešimo tema *Lietuvių rašomosios kalbos ištakos*. Susitikime kalbėjo habil. dr. *Algirdas Sabaliauskas*.

Balandžio 9 d., antrąją šv. Velykų dieną, Instituto jaunimas su šeimomis susirinko į smagią vakaronę Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto salėje, prisiminė senuosius šios šventės papročius, šoko ir dainavo.

Balandžio 17 d. Vytauto Didžiojo universiteto senato posėdyje habilituotam daktarui *Vytautui Ambrazui* suteiktas pedagoginis profesoriaus vardas.

Gegužės 28 d. Instituto Žodynų skyriaus mokslinė bendradarbiė *Danutė Marija Sabaliauskaitė-Liutkevičienė* apgynė humanitarinių mokslų daktaro disertaciją *Lietuvių kalbos drabužių pavadinimai*.

Birželio 15 d. Terminologijos skyriaus darbuotojai gražios sukakties proga pasveikino kolegę dr. *Angelę Kaulakienę*.

Rugpjūčio 20 d. dr. *Giedriui Subačiui* už Simono Daukanto ir kitų žemaičių kūrybos tyrinėjimą bei skelbimą buvo įteikta Simono Daukanto premija.

Rugsėjo 19 d. *Kalbos kultūros* 35-mečio proga Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto salėje surengta nuotaikinga šventė. Joje prisiminta kalbos kultūros darbo praeitis, pasidžiaugta tebegyvuojančiu atnaujintu leidiniu.

Rugsėjo 20 d. dr. *Stasiui Keiniui* sukako 60 metų. Jubilatas buvo pagerbtas Terminologijos skyriaus pobūvyje.

Lapkričio 27 d. Lietuvos menininkų rūmuose įvyko Žodynų skyriaus surengtas *Lietuvių kalbos žodyno* XVII tomo pristatymas. Vakara vedė habil. dr. Algirdas Sabaliauskas, kalbėjo žodyno atsakomasis redaktorius Vytautas Vitkauskas, profesoriai Zigmas Zinkevičius, Donatas Sauka, Mokslo ir enciklopedijų leidyklos direktorius Zigmas Pocius, rašytojai Juozas Aputis ir Kazys Bradūnas. Vakaro meninėje dalyje dalyvavo aktoriai Regina Paliukaitytė, Aldona Vederaitė, Remigijus Vilkaitis, dainininkas Danielius Sadauskas ir ansamblis *Dijūta*.

1995–1996 m. aukščiausiojo laipsnio valstybės stipendija paskirta dr. *Kaziui Morkūnui*.

1996 m. jaunųjų mokslininkų valstybės stipendija paskirta dr. *Artūrai Judžėnčiui*.

1996 m. Evelinos Kolupailaitės-Masiokienės (JAV) vienkartinė stipendija paskirta asistentui *Ričardui Petkevičiui*. 1995 m. ją gavo Instituto doktorantas *Laimutis Bilkis*.

Netektys

Kovo 16 d. po trumpos sunkios ligos mirė ilgametis Instituto darbuotojas Lietuvos mokslų akademijos narys korespondentas *Kazys Ulvydas* (g. 1910 08 14).

Balandžio 12 d. paminėtos buvusio ilgamečio Instituto darbuotojo, direktoriaus habil. dr. prof. *Aleksandro Vanago* (1934 08 12 – 1995 04 13) mirties metinės.

Balandžio 22 d. mirė ilgametis Instituto darbuotojas dr. *Kazimieras Eigminas* (g. 1929 01 22).

Lapkričio 22 d. po ilgos ir sunkios ligos mirė žymus leksikografas, ilgametis Instituto darbuotojas dr. *Antanas Lyberis* (g. 1909 11 06).

Artūras Judžentis